

Nr 198.

Av herr **Borell m. fl.**, *angående förnyad utredning i fråga om ersättning till speceri- och diversehandlare för mistning av rättighet att sälja vin.*

I skrivelse till Kungl. Maj:t av den 31 januari 1919 hava de sakkunnige, som av Kungl. Maj:t tillsatts för att verkställa utredning av frågan i vad mån ersättning borde utgå till dem som berördes av 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning, förklarat sig icke kunna tillstyrka ersättning åt speceri- och diversehandlare för mistningen av rätt till handel med vin.

Även om det erkännes, att något rättsligt anspråk från enskildas sida icke i förevarande hänseende kan göras gällande mot statsverket, torde dock den meningen vara allmänt erkänd, att staten av billighetsskäl bör träda emellan, då till följd av statligt ingripande hinder för eller minskning av förvärvsmöjlighet uppkommer för enskilda, åtminstone för såvitt den till följd därav förorsakade skadan är av någon avsevärdare beskaffenhet. Denna princip har tidigare av statsmakterna godkänts och även av de ersättningssakkunniga i åtskilliga fall tillämpats. Såsom skäl för att ersättning för indragna vinhandelsrättigheter ej skulle kunna medgivas hava de ersättningssakkunniges majoritet framhållit, att, då rätt att sälja vin meddelades allenast tillsvidare och rättigheten således när som helst kunde indragas, något fog för påyrkande av ersättning icke skulle förefinnas.

Detta skäl synes oss icke hållbart. Det torde nämligen kunna sägas, att en en gång meddelad vinhandelsrättighet i regel fått obehindrat utövas och bibehållas, därest vederbörande icke gjort sig skyldig till missbruk av rättigheten, och detta jävas ej därav att i undantagsfall vinhandelsrättigheter i större eller mindre omfattning till följd av särskilda tidsförhållanden eller sociala hänsyn indragits utan att missbruk i de enskilda fallen direkt

påvisats. De enskilda handelsutövarne hava således haft fullgod anledning att anse sig kunna räkna med rätten till vinhandel såsom en stadigvarande inkomstkälla, som kunde medtagas såsom en faktor i den ekonomiska kalkylen angående rörelsen.

De ersättningssakkunnige hava vidare erinrat om att i sammanhang med tobaksmonopolets införande ersättning för upphörd rättighet att driva handel med tobaksvaror medgavs allenast under förutsättning, att omsättningen av tobaksvarorna utgjorde minst 25 procent av företagets hela omsättning, men att ifråga om speceri- och diversehandlarnas vinhandel, enligt vad den tillgängliga statistiken utvisade, omsättningen av vin i förhållande till omsättningen i övrigt för de särskilda näringsutövarna i allmänhet varit jämförelsevis obetydlig och i regel icke uppgått till 25 procent av hela omsättningen. Därjämte har framhållits, bland annat, att förlusten på grund av den indragna vinhandeln borde kunna kompenseras genom prisförhöjning på övriga varor och intagande i rörelsen av andra försäljningsartiklar.

Häremot kan emellertid invändas, att den tillgängliga statistiken är synnerligen ofullständig och att det ligger i sakens natur, att något tillförlitligt material i sådant hänseende ej står att erhålla. Det stora flertalet av dem, som drabbats hårdast av ifrågavarande indragning, äro att finna bland de mindre handlandena, vilkas bokföring i regel ej torde vara så utförlig och detaljerad, att några exakta upplysningar om de särskilda försålda varuslagen och deras inbördes relation därav står att vinna. Vid sådant förhållande bör man ej fästa alltför stort avseende vid de resultat, som framkomma på statistisk väg. Det synes oss ej heller såsom ovillkorlig förutsättning för medgivande av ersättning böra fastslås att omsättningen av vin skall utgöra ovan angivna procent av hela omsättningen, utan att, oberoende därav, ersättning må kunna beviljas, där indragning av vinhandelsrättighet medför för den enskilde avsevärd förlust även om förenämnda relation ej skulle förefinnas.

Enligt vår mening bör hänsyn tagas till de enhälliga uttalanden från ifrågavarande näringsidkares sammanslutningar och från enskilda av dem angående den menliga inverkan indragningen av rättigheten att försälja vin utövat på vederbörandes förvärvsmöjlighet och om svårigheten eller omöjligheten att på antytt sätt kompensera denna förlust, och det synes oss föreligga fullgoda skäl för den uppfattning, att ifrågavarande angelägenhet bör bli föremål för förnyad mera ingående prövning och att ersättning från statsverket åt omförmälda näringsutöware i många fall är af behov och billighet påkallad. Vid den förnyade prövningen synes vederbörande näringsidkare böra bli representerade bland dem, åt vilka ut-

redningen anförtros. En sådan uppfattning har jämväl uttalats av kommerskollegium och socialstyrelsen i av dessa myndigheter till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande i anledning av de ersättningssakkunniges omförmälda skrivelse.

På grund av vad vi sålunda anfört, hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tacktes, på sätt Kungl. Maj:t må finna lämpligt, låta verkställa förnyad utredning rörande frågan om ersättning till speceri- och diversehandlare för mistning till följd av 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning av rättigheten att försälja vin.

Stockholm den 30 januari 1920.

Th. Borell.

J. P. Jespersen.

Herman Fleming.

E. von Hofsten.
